Stille revolutie bij het levendige Berghorst

MINDER REGELS, MEER VERTROUWEN

Bij woonzorglocatie Berghorst is een stille revolutie gaande. Het gebouw wordt compleet verbouwd en de grenzen tussen wonen, zorg, welzijn en buurtleven vervagen. Ouderen met verschillende zorgbehoeften en studenten wonen straks door elkaar heen, wijkbewoners lopen in en uit. Zorg is er, maar staat niet op de voorgrond.

BERGHORST: BESCHUT EN BESCHERMD WONEN MET STUDENTEN

Berghorst is een locatie van zorgorganisatie Atlant in de Apeldoornse wijk De Maten. Het gebouw dateert uit 1992 en wordt ingrijpend verbouwd. Na de verbouwing, die in 2027 klaar is, biedt Berghorst plek aan 68 bewoners en 6 studenten, verdeeld over 4 woonverdiepingen. De begane grond wordt een ontmoetingsplek voor bewoners en de buurt. Het nieuwe concept biedt 2 woonvormen: beschut wonen (voor mensen met een lichamelijke of lichte mentale ondersteuningsvraag) en beschermd wonen (voor mensen die door dementie of andere aandoeningen intensieve begeleiding nodig hebben).

Atlant werkt samen met HevoFame bij de ontwikkeling van het nieuwe concept voor Berghorst. HevoFame begeleidde Atlant bij het verkennen van scenario's voor Berghorst en het ontwikkelen van de visie op de woongemeenschap. Daarna verzorgde HevoFame de planontwikkeling, het bouwmanagement en de architec tuur.

Jessica van Emous, manager wonen, zorg en welzijn bij Berghorst, omschrijft het treffend: “Het is een georganiseerde chaos.” Ze lacht als ze het zegt, maar het is geen grap. Het beschrijft precies wat Berghorst wil zijn: een plek waar het gewone leven zijn gang gaat, ook als dat wat rommelig is. Waar niet alles vastligt en ruimte is om het anders te doen.

Dit is onze toko

Harry van Ee is lid van de cliëntenraad. Zijn schoonmoeder woont nu op Berghorst en was er vóór die tijd ook vrijwilliger. “Vrijwilligers, medewerkers en bewoners voelen zich erg betrokken bij Berghorst”, zegt hij. “En verantwoordelijk. Want dit is onze toko en die moeten we draaiende houden.” Jessica geeft een voorbeeld: “Laatst was een medewerker van onze keuken ziek. Toen stonden bewoners zelf de salades te maken en uit te delen. Ook Harry’s 96-jarige schoonmoeder.”

Studenten worden buren

Straks wonen er op drie van de vier verdiepingen studenten. Ze betalen een kleine bijdrage voor gas, water en licht en leveren dertig uur dienstverlening per maand. Welke opleiding ze volgen, maakt niet uit. Met één uitzondering: het mag geen zorgopleiding zijn. Dat klinkt tegenstrijdig voor een zorglocatie. Jessica legt uit waarom: “We doen dat bewust, juist om een diverse mix van bewoners te krijgen. Bovendien willen we voorkomen dat een verpleegkundige in opleiding zorgtaken

overneemt. De studenten zijn er als buren, als mensen die meedoen aan het gewone leven.”

Harry ziet het al helemaal voor zich: “We brengen jong en oud samen. Dat versterkt elkaar.” Hij bezocht een vergelijkbaar project bij Humanitas in Deventer en zag hoe een oudere man kindjes van een kinderopvang uit de wijk liet meerijden op zijn scootmobiel. “Die interactie en dynamiek willen we bij Berghorst ook.”

De buurt komt naar binnen

Er komen bij Berghorst grote veranderingen aan, maar Jessica en Harry maken zich weinig zorgen over hoe dat zal uitpakken. “De veranderingen liggen in het verlengde van hoe we het hier nu al doen”, legt Jessica uit. Toch is er nog werk aan de winkel. Zolang het gebouw nog aanvoelt en oogt als een traditioneel verzorgingshuis, zullen nieuwe bewoners niet vanzelf voor Berghorst kiezen. Daarom verdwijnt bijvoorbeeld de balie, wordt het restaurant een grand café en krijgt de receptioniste de rol van gastvrouw. Op de begane grond komen commerciële voorzieningen, zoals een fysiotherapiepraktijk of een kinderdagopvang, waardoor ook mensen uit de wijk het gebouw binnenkomen.

Berghorst wordt zo onderdeel van de wijk en de buurt komt letterlijk naar binnen.
Buurtbewoners die binnenlopen voor koffie of een maaltijd, worden vanzelf bekende gezichten. Uit bekendheid groeit betrokkenheid. En uit betrokkenheid ontstaan buren die op elkaar letten en vrijwilligers. Precies wat Berghorst voor ogen heeft.

Minder regels, meer vertrouwen

Hoe creëer je een hechte woongemeenschap die midden in de maatschappij staat? “Dat vraagt om begrip en vertrouwen van alle betrokkenen”, zegt Jessica. “En dat is niet altijd makkelijk.” Ze geeft voorbeelden: “Bewoners met dementie die soms geagiteerd raken en gaan roepen, of bezoekers die hun scootmobiel lukraak parkeren of na een pilsje luidruchtig zijn. Dat soort praktische dingetjes”, voegt ze nuchter toe. “Het zijn geen grote drama's, maar het vraagt wel iets van iedereen: begrip voor elkaars gedrag en de bereidheid om het samen op te lossen. Net als overal eigenlijk.”

Een georganiseerde chaos betekent voor Jessica deels slim inrichten en deels loslaten. Dat laatste is soms ongemakkelijk. “Neem het voorbeeld van alcohol”, zegt zij. “Het kan gebeuren dat een bewoner een avond te veel drinkt. Hoe gaan we daarmee om? En wat doen we als de familie wil dat de bewoner geen alcohol mag? Tegelijk kan juist dat moment voor deze bewoner waardevol zijn, omdat hij ervan geniet en zich even onderdeel voelt van het gewone leven. Juist daarom willen we niet alles dichtregelen. Dat zijn afwegingen die we als team elke keer opnieuw moeten maken.”

Niet te veel regels, de dingen op hun beloop laten: diezelfde wijsheid passen ze straks toe op de komst van de studenten. Harry verwacht dat het best wel eens mis zal gaan: “Een student die dronken thuiskomt, een oudere buurman die de tv keihard heeft staan terwijl de student moet studeren. Kunnen ze dat samen oplossen?” Hij maakt zich er vooralsnog geen zorgen om. “Dat moet uit de praktijk blijken.” Harry citeert een wijsheid van zijn moeder: “De mens lijdt het meest door het lijden dat hij vreest.” Zijn advies voor de komst van de studenten: laat het maar gewoon ontstaan.

Het geheim van Berghorst

Die open houding vol vertrouwen lijkt het geheim te zijn van Berghorst. Jessica: “De basis is: openheid, onderling vertrouwen en ruimte om fouten te maken. We hebben mede daardoor een sterk en hecht team dat het leuk heeft met elkaar. Kortdurend verzuim? Dat ken ik bijna niet. Het ziekteverzuim schommelt rond de 1 procent. Is een collega afwezig, dan springt een ander meestal bij. Valt er toch een dienst uit, dan zetten we samen de schouders eronder, vaak met de bewoners.”

De cultuur van vertrouwen komt ook van bovenaf. Het bestuur van Atlant omarmt de beweging van zorg naar gewoon leven en geeft medewerkers de ruimte om dit concept goed uit te voeren. “Ze vertrouwen op het vakmanschap van onze mensen”, zegt Jessica. "Dat maakt het verschil.”

De open blik geldt ook voor grotere beleidskeuzes. Zo legt Berghorst zich bewust niet vast op één zorgspecialisme. Er komen nu drie verdiepingen voor somatische zorg en één voor mensen met dementie, maar dat kan in de toekomst verschuiven. “We willen de vrijheid houden om te bieden wat de maatschappij nodig heeft”, zegt Jessica. “Als we ons nu vastpinnen op bepaalde doelgroepen, wordt dat lastig.”

Berghorst over drie jaar

Wat is hun droom voor Berghorst over drie jaar? “Dat Atlant als zorgorganisatie niet meer op de voorgrond staat”, aldus Jessica. “Dat Berghorst gewoon een woongemeenschap is, onderdeel van de buurt.” Ze hoopt dat nieuwe bewoners zeggen: “Ik ga verhuizen naar de Gijsbrechtgaarde.” En niet: “Ik ga naar een verzorgingshuis.” Harry vult aan: “Het mooiste is als bewoners voelen: ‘Dit is mijn thuis, dit zijn de mensen met wie ik samenleef. En ik doe er toe.’”

> “We brengen jong en oud samen. Dat versterkt elkaar

Meer weten?
Vraag Monique Tetteroo
E monique.tetteroo@hevo.nl
M +31 (0)6 12 50 40 76